

**MİLLİ EĞİTİM
BAKANI**

**MAHMUT
ÖZER:**

**Bireysel Olarak
Benim Tüm Çabam,
Geliri Ne Olursa
Olsun Her Bir
Ailenin Çocuğunu
Devlet Okullarımıza
Gönül Rahatlığıyla
Gönderebilmesidir**

SÖYLEŞİ: BURHANETTİN DURAN

Dünya genelinde Covid-19 salgını, bilhassa eğitim kurumlarında büyük sıkıntılar ortaya çıkardı. Türkiye de bu süreçten payını büyük ölçüde aldı. Salgınla mücadele fırsat verdikçe önlemler alınarak okullar açık tutuldu ama sürecin büyük kısmında öğrenciler, okula gelmeden uzaktan eğitim gördüler. Bu süreçte Milli Eğitim Bakanlığı EBA dijital platformu ve TRT EBA kanalları ile öğrencilerin eğitimden uzak kalmamalarını sağlamaya çalıştı. Ve bir buçuk yıllık sürecin sonunda, okullar, Eylül ayının 6'sıyla birlikte tüm kademe ve tüm sınıf seviyelerinde ve gerekli tedbirler alınarak yüz yüze eğitime açılıyor. Bu sürecin yönetiminde aktif bir şekilde rol alan ve tüm detaylarına vakıf olan Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer ile eğitimde fırsat eşitliğini, pandemi sonrası eğitim-öğretimi ve ihtisas alanı olan mesleki eğitimi konuştuk.

Dünyada her eğitim sisteminin kısa, orta, uzun vadede hedefleri ve bu hedeflerin dayandığı bir felsefe vardır. Sizce Türkiye’de eğitim sisteminin dayandığı veya dayanması gereken temel felsefe nedir?

Sizin de işaret ettiğiniz gibi her eğitim sisteminin dayandığı bir felsefe vardır. Gerçekten de eğitim faaliyetlerinin tümü, açık veya örtülü olarak bir eğitim felsefesine dayanır. Eflatun’dan Gazali’ye, Kant’tan John Dewey’e kadar hemen tüm önemli düşünürler, eğitim üzerine kafa yormuş veya düşünce sistematiklerinde eğitime geniş yer vermişlerdir. Türkiye’de de Ziya Gökalp’tan Nurettin Topçu’ya kadar birçok düşünür, eğitim felsefesi üzerine kapsamlı çalışmalar yapmışlardır.

Türkiye’de eğitim sisteminin daha ziyade eklektik bir felsefi arka plana dayalı olduğu söylenebilir. Söz gelimi, Milli Eğitim Temel Kanunu’na baktığınız zaman içerisinde hümanist yönelimler de görebilirsiniz, realist ve pragmatist unsurlar da. Söz konusu kanunu hazırlayanlar, muhtemelen toplumun farklı kesimlerinin farklı taleplerini ancak böyle bir eklektik felsefe ile karşılayabileceklerini düşünmüşlerdir. Mevcut haliyle bu eklektik felsefenin zaman zaman kendi içerisinde birtakım gerilimler ürettiğini de teslim etmemiz gerekiyor. Söz gelimi, daimici unsurlar ile ilerlemeci unsurlar arasında klasik dersler/

konular ile yeni dersler/konuların ağırlığı hususunda zaman zaman gerilimler oluşmaktadır.

Ne var ki, mevcut mevzuatın dayalı olduğu felsefi anlayış, dar bir perspektiften değil de geniş bir perspektiften yorumlandığında, esasında birçok gerilim kendiliğinden çözülebilir. Sözgelimi, kanunda açıkça belirtildiği üzere, en geniş anlamıyla insan haklarına saygılı bir birey anlayışı vardır, eleştirel ve bilimsel düşünceye önem veren bir anlayış vardır, insanı sadece materyalist bir varlık olarak gören anlayış yerine “beden, ahlak, ruh ve duyu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere” (Madde 2) sahip kişileri yetiştirme anlayışı vardır.

Bununla birlikte, şunu da açıkça ifade etmek gerekir ki, söz konusu mevzuat zaman zaman oldukça dar, dayatmacı ve dünyada demode olmuş katı bir pozitivist anlayışla yorumlanmış ve toplumun talep ve değerleri hiçe sayılmıştır. Katsayı uygulaması böyle bir arka plana dayalıdır.

VEŞAYETÇİ VE DAYATMACI EĞİTİM PÖLİTİKALARINI REDDEDİYORUZ

Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki AK Parti hükümetleri, her türden vesayetçi ve dayatmacı eğitim politikalarını kökten reddetmiş ve Türkiye’de eğitim sistemini daha fazla demokratik-

leştirmiştir. AK Parti hükümetleri döneminde, seçmeli din eğitimi dersleri getirilmiş, katsayı uygulaması ve başörtüsü yasağı sonlandırılmıştır. Şayet demokratik bir cumhuriyet iddiamız varsa, ki var, o zaman eğitim felsefemizin de demokratik cumhuriyetin genişliğini ve çeşitliliğini kucaklayabilecek çoğulcu ve esnek bir eğitim felsefesi olması gerekir.

Hayatın her alanında küresel bir salgınla tüm dünyada mücadele ediliyor. Okulların dünya çapında kapandığı, milyonlarca öğrencinin okullarından uzak kaldığı bu süreçte, Türkiye eğitim alanında sizce nasıl bir süreç yönetti?

Aslında Türkiye, Covid-19 salgınına diğer ülkelere kıyasla nispeten daha hızlı tepki verdi. Okullar kapatıldıktan sonra hem internet üzerinden hem de televizyon üzerinden uzaktan eğitim hizmeti başarılı bir şekilde ve hızla sunuldu. Uzaktan eğitimde ihtiyaç duyulan ders içerikleri hızla üretildi. Zamanla televizyon yayınları içerik ve saat olarak çeşitlendirildi. Öğrencilerin farklı ihtiyaçları böylece karşılandı. Ayrıca hafta sonları liseye geçiş sistemi kapsamındaki merkezi sınav ve üniversiteye geçiş kapsamındaki yükseköğretim kurumları sınavına hazırlanan öğrencilere yönelik yayınlar da yapıldı. Özel eğitim ve rehberlik alanında da öğrenci, veli ve vatandaşlara destek olmak için çok sayıda psikososyal destek paketi geliştirildi ve hızla uygulamaya alındı.

Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için AK Parti hükümetleri her zaman öncü bir rol oynamıştır. Ücretsiz ders kitapları, kız çocuklarının okullaşma oranlarının artırılması için şartlı nakit desteği, her ilde en az bir üniversite açılması gibi adımlar, eğitimin toplumun tüm kesimlerine eşit bir şekilde sunulması amacıyla matuftur. Bununla birlikte, özellikle belirtmek isterim ki, Türkiye’de ücretsiz sağlık hizmetlerinin olması ve özel eğitime muhtaç çocuklara yönelik özel ve ücretsiz desteklerin sağlanması da fırsat eşitliğini sağlamaya yöneliktir.

Covid-19 salgını sürecinde meslek liseleri de olağanüstü bir performans sergiledi. Toplumun ihtiyaç duyduğu dezenfektandan maskeye, yüz koruyucu siperden tek kullanımlık önlük ve tuluma kadar birçok malzeme üretildi. Solunum cihazı ve hava filtrasyon cihazı gibi ürünler de üretildi.

Salgının kontrol altına alındığı dönemlerde ise okullar her türlü tedbiri alarak yüz yüze eğitime geçti. Bugüne kadar salgın yönetimiyle ilgili riskler dikkate alınarak, yüz yüze eğitim zaman zaman yerini uzaktan eğitime bıraktı. Ancak geleneksel noktada, salgının ne zaman biteceğine ilişkin belirsizliklerin devam etmesi, yüz yüze eğitimi yeniden düşünmemizi zorunlu kılmaktadır. Öğrencilerin yüz yüze eğitimden daha fazla mahrum kalmalarının ciddi toplumsal, psikolojik ve pedagojik mahsurları vardır.

ÖNCELİĞİMİZ YAŞANAN KAYBIN TELAFİSİ

Görevi devraldığınız gün ve az önce yaptığınız açıklamada, yüz yüze eğitime devam etme konusunda hassas olduğunuz görülmüyor. Öğrencilerin bu süreçteki akademik, sosyal ve psikolojik kayıplarının telafisi için ne tür çalışmalar gerçekleştirmeyi planlıyorsunuz?

Geleneksel noktada, çocuklarımızı okuldan uzakta tutma lüksümüz kalmamıştır. Pandemi dolayısıyla yaşanan kaybin telafisi bizim için öncelikli bir konu. Biliyorsunuz, geçen yaz telafi eğitimi programları düzenlendi ve başarılı bir şekilde uygulandı. Ancak çocuklarımızın uzun bir süre okuldan uzak kaldıkları dikkate alındığında ek bazı tedbirler almamız zorunludur. Dezavantajlı okullara yönelik özel programlar başlatmıştık. Biliyorsunuz, tüm illerde akademik başarı, okul terki ve devamsızlık gibi farklı göstergelerde diğer okullara göre görece dezavantajlı bin okul seçip bunları çok boyutlu olarak desteklemeye devam ediyoruz. Benzer bir programı şimdi temel eğitim için yapıyoruz ve ayrıntılarını çok yakında kamuoyuyla paylaşacağız. Ayrıca, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğümüze bağlı olan uzmanlarımız, rehber öğretmenlerimiz, psikolojik danışmanlarımız öğrencilerimizin psikolojik ihtiyaçlarını dikkate alarak destek programları başlattılar.

Benim tüm çabam, geliri ne olursa olsun her bir ailenin çocuğunu devlet okullarımıza gönül rahatlığıyla gönderebilmesidir. Biz eğitimciyiz, hiçbir çocuğu kaderine terk edemeyiz. Ne İslamiyet ne de modern bilim ve pedagoji asla bize böyle bir kadercilik anlayışı vermiyor. Şayet okullarımıza birtakım dezavantajlarla gelen öğrenciler varsa, biz onlara fazladan destek sağlamak zorundayız. Gerek dezavantajlı meslek liseleri gerekse de temel eğitim kurumlarına yapacağımız programların dayandığı temel anlayış çerçevesi budur.

DEZAVANTAJLI ÖĞRENCİLERE DAHA FAZLA DESTEK

Tüm bu programlarla yapmaya çalıştığımız şey gerek pandemi dolayısıyla gerekse de tarihsel koşullar gereği, daha fazla desteklenmesi gereken okul ortamlarına ek destekler sağlamak. Bir başka deyişle, bireysel sebeplerin dışında daha geride kalan ve daha dezavantajlı olan öğrencilere daha fazla destek sağlamak istiyoruz.

Yine göreve geldiğiniz gün yaptığınız açıklamada, Türkiye'nin eğitimde kronikleşen önemli bir sorununa dikkat çekerek çalışmalarınızdaki hedefin fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik olduğunu vurguladınız. Bu hususta temel eksikliklerimiz nelerdir? Sizin bu konuda atacağınız adımlar ne olacaktır?

Az önce de belirttiğim gibi bizim bireysel nedenlerin dışında daha geride kalan öğrencilere ekstra destek sağlamamızın nedeni, fırsat eşitliğini sağlamaya çalışmamızdır. Gerek Türkiye'de gerekse dünyada yapılan çok kapsamlı akademik çalışmalar gösteriyor ki, akademik başarı ile öğrencinin bireysel çabasının dışındaki faktörler örneğin ailenin geliri veya ekonomik durumu arasında güçlü bir ilişki var. Şöyle düşünün iki çocuk var, birisinin annesinin

okuma yazması yok, diğerinin annesi yüksek lisans mezunu. Şayet eğitim sisteminizin fırsat eşitliği iddiası yoksa, o zaman annesi daha eğitilmiş olan çocuk eğitim sistemine daha hazırlıklı geliyor ve daha başarılı oluyor. Burada elbette ki bireysel farklılıklar önemlidir. Ancak biz genel olarak ortalamalara baktığımızda, çocuğun yaşadığı yer ve ebeveynlerinin sosyoekonomik durumunun çocuğun başarısını etkilediğini görüyoruz.

FIRSAT EŞİTLİĞİNİ SAĞLAMAK AK PARTİ HÜKÜMETLERİNİN ÖNCELİĞİDİR

Dünyada başarılı olan eğitim sistemlerine baktığınızda tek tek her bir çocuğun başarılı olması için çaba gösterildiğini ve böylece yukarıda işaret ettiğimiz bireysel olmayan hususların akademik başarı üzerindeki etkisinin azaltıldığını görürsünüz. Aynı şekilde çocukların zekalarına veya başarılarına göre ayrıştırılmalarının da olmadığını veya çok az olduğunu görürsünüz.

Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için AK Parti hükümetleri her zaman öncü bir rol oynamıştır. Ücretsiz ders kitapları, kız çocuklarının okullaşma oranlarının artırılması için şartlı nakit desteği, her ilde en az bir üniversite açılması gibi adımlar, eğitimin toplumun tüm kesimlerine eşit bir şekilde sunulması amacıyla matuftur. Bununla birlikte, özellikle belirtmek isterim ki, Türkiye’de ücretsiz sağlık hizmetlerinin olması ve özel eğitime muhtaç çocuklara yönelik özel ve ücretsiz desteklerin sağlanması da fırsat eşitliğini sağlamaya yöneliktir.

Milli Eğitim Bakanı olarak benim bireysel tüm çabam, geliri ne olursa olsun her bir ailenin çocuğunu devlet okullarımıza gönül rahatlığıyla gönderebilmesidir. Biz eğitimciyiz, hiçbir çocuğu kaderine terk edemeyiz. Ne İslamiyet ne de modern bilim ve pedagoji asla bize böyle bir kadercilik anlayışı vermiyor. Şayet okullarımıza birtakım dezavantajlarla gelen öğrenciler varsa, biz

onlara fazladan destek sağlamak zorundayız. Gerek dezavantajlı meslek liseleri gerekse de temel eğitim kurumlarına yapacağımız programların dayandığı temel anlayış çerçevesi budur.

GENÇ NÜFUSA NİTELİKLİ EĞİTİM

Türkiye’nin son 20 yılına baktığımızda eğitim istatistiklerimizde oldukça önemli iyileşmelerden bahsedebiliriz. Okullaşma oranları, bina ve derslik sayıları, öğretmen sayıları, eğitime ayrılan kaynaklar gibi eğitimin önemli bileşenlerinde büyük bir ivme yakalandığını görebiliyoruz. Ancak Cumhurbaşkanımız sayın Erdoğan da zaman zaman “eğitimde nitelik konusunda istediğimiz yere gelemedik” özeleştirisini yapıyor. Siz bu konuda neler söylemek istersiniz?

Sayın Cumhurbaşkanımızın eğitimin niteliğine ilişkin zaman zaman dile getirdikleri özeleştiriler, esasında toplumun genelindeki bir hissiyatın ifadesidir. Gerçekten de PISA (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı) ve TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study-Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması) gibi değerlendirmeler de Türkiye’deki eğitimin kalitesinin istediğimiz noktada olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte, AK Parti öncesine göre Türkiye’nin ciddi bir mesafe kat ettiğini unutmamalıyız. Sözelimi, PISA 2003-2018 arasındaki trende baktığımızda, Türkiye’nin yönünün genel olarak pozitif olduğu görülmektedir. PISA ve TIMSS sonuçları, AK Parti döneminde eğitimin kalitesinin arttığını net bir şekilde gösteriyor. Bu puan artışının tesadüfi olması mümkün değil. Demek ki Cumhurbaşkanımız liderliğindeki AK Parti hükümetlerinin birçok politikası olumlu neticeler vermiştir. Bununla birlikte, gelinen noktada hala OECD ortalamasının altındayız ve bu ortalama-ya ulaşabilmek için daha çok çaba sarf etmek durumundayız. Türkiye’nin dünyanın ilk 10 ekonomisinden biri olma gibi iddialı hedefleri dikkate alındığında, eğitim sisteminin kritik bir rolü

olduğu görülmektedir. Türkiye’nin muazzam bir genç nüfusu var. Bu nüfusa nitelikli bir eğitim verebilirsek, Türkiye’nin dünyanın ilk 10 ekonomisinden biri olması pekala mümkündür. Eğitim sisteminde köklü veyahut büyük reformlar yaparak değil de zorunlu iyileştirmeler yaparak süreç içerisinde bu hedefe ulaşabileceğimizi düşünüyorum. Öğretmenlerimizi destekleyerek, toplumsal talepleri dikkate alarak, açık ve net hedefler koyarak, koyduğumuz hedefleri iyi tanımlanmış göstergelerle izleyerek, dezavantajlı okullara fazladan destek sağlayarak ve hepsinden önemlisi, her bir çocuğun başarılı olması için çaba göstererek Türkiye’nin PISA puanlarının OECD ortalamasının üzerine çıkarması elbette ki mümkündür.

Sizin de işaret ettiğiniz gibi Türkiye’nin son yıllarda PISA ve TIMSS gibi uluslararası değerlendirmelerdeki performansında iyileşmeler olduğunu görüyoruz. Ancak OECD ortalamalarının üzerine de çıkamadık. Dünya ile rekabet edebilir bir eğitim sistemi için bakanlık olarak öncelikleriniz ne olacaktır?

Bizim PISA ve TIMSS ile LGS üzerine yaptığımız oldukça kapsamlı çalışmaların ortaya koyduğu en net bulgu, Türkiye’deki öğrencilerin önemli bir kısmının temel becerilerindeki eksikliklerdir. Temel yeterlik düzeyi ve altındaki öğrenci oranlarımız yüksektir. Bizim temel becerileri güçlendirecek adımlara öncelik vermemiz gerekiyor. Bakınız meslek eğitiminde bile en temel sorun, mesleki beceri eksikliği değildir. Mesleki eğitimde de temel sorun, ortaöğretime gelen öğrencilerin ilk ve ortaokulda öğrenmeleri gereken temel becerileri yeterince kazanmadan ortaöğretime gelmeleridir. Birçok yerde vurguladığım gibi temel beceri eksikliği, mesleki eğitimin kalitesini olumsuz etkilediği gibi mesleki eğitim mezunlarının iş hayatlarındaki hızlı dönüşümlere adaptasyonlarını da zorlaştırmaktadır. Genel ortaöğretimdeki temel sorun da öğrencilerin bir kısmının ilk ve ortaokullarda edinmeleri gereken temel beceri-

Öğretmenlerimizi destekleyerek, toplumsal talepleri dikkate alarak, açık ve net hedefler koyarak, koyduğumuz hedefleri iyi tanımlanmış göstergelerle izleyerek, dezavantajlı okullara fazladan destek sağlayarak ve hepsinden önemlisi, her bir çocuğun başarılı olması için çaba göstererek Türkiye’nin PISA puanlarının OECD ortalamasının üzerine çıkarması elbette ki mümkündür.

leri kazanmadan ortaöğretime gelmeleridir. Bakanlık olarak, özellikle son yıllarda destekleme ve yetiştirme kursları ve ilkokullarda yetiştirme programı (İYEP) gibi farklı mekanizmalarla temel becerilerdeki eksiklikleri telafi etmeye çalışmaktayız. Hiçbir öğrenciyi geride bırakmamak için gereken telafi mekanizmalarını kurmak ve işletmek önceliğim olacak. Bunun dışında, genel olarak temel eğitimin kalitesini artırmak önceliklerimizden birisi olacaktır. Öğretmenlerin profesyonel eğitimlerini ve lisansüstü çalışmalarını destekleyerek insan kaynağımızı daha da güçlendirmek istiyoruz.

MESLEKİ EĞİTİM MÜFREDATLARINI GÜNCELLEDİK

Bakan yardımcılığı döneminizden itibaren mesleki eğitimin genel eğitim içerisindeki konumunu ve itibarını yükseltmek için pek çok çalışma gerçekleştirdiniz. Bu çalışmaların olumlu sonuçlar verdiği de görüyoruz. Peki Türkiye'nin mesleki eğitimini nereden nereye taşımayı hedefliyorsunuz?

Katsayı gibi uygulamalar sonucunda mesleki eğitimin itibarı yıllar içerisinde maalesef örselenmişti. Ancak AK Parti hükümetleri göreve geldiğinden beri mesleki eğitimi güçlendirme çabası içerisinde olmuştur. Son birkaç yılda biriken sorunlara yönelik daha bütünsel bir bakış açısıyla daha sistematik adımlar atma gayreti içerisinde olduk. Covid-19 salgını ile mücadelede mesleki eğitim kurumları muazzam bir performans göstermiş ve toplumun ihtiyaç duyduğu alanlarda yetişmiş insan kaynağına ve teknolojik altyapıya sahip olduğunu kanıtlamıştır. Yine, ASELSAN ve İTÜ gibi mesleki liseler yüzde birlik dilimden öğrenciler olarak en başarılı öğrencilerin de mesleki eğitim tercih edebildiklerini gösterdiler.

Dünyada teknolojiye ve iş piyasalarında yaşanan değişim ve dönüşüm dikkate alındığında, mesleki eğitimde daha genel ve aktarılabılır beceriler ön plana çıkıyor. Yeni koşullara adaptasyonu kolaylaştıran temel ve jenerik becerileri hem genel hem de mesleki öğrencilerimizde kazandırmamız gerekiyor. Son bir yılda mesleki eğitim verilen alan ve dallarda sadeleştirmeye gitmemiz de böyle bir anlayışa dayalıdır. Mesleki eğitim müfredatlarını güncelledik ve akademik becerilerin ağırlığını artırdık. Öte yandan, dijital okuryazarlık ve yapay zeka teknolojilerine yönelik becerileri destekleyen yeni kazanımlar da ekledik.

AFETLERE HAZIRLIK MÜFREDATIMIZI GÖZDEN GEÇİRECEĞİZ

Covid-19 pandemisi bundan sonraki dönemlerde ortaya çıkabilecek olası salgınlara yönelik nasıl dersler çıkarmamızı sağladı?

Hiçbir öğrenciyi geride bırakmamak için gereken telafi mekanizmalarını kurmak ve işletmek önceliğim olacak. Bunun dışında, genel olarak temel eğitimin kalitesini artırmak önceliklerimizden birisi olacaktır. Öğretmenlerin profesyonel eğitimlerini ve lisansüstü çalışmalarını destekleyerek insan kaynağımızı daha da güçlendirmek istiyoruz.

Malumunuz hem dünyada hem ülkemizde iklim krizinin etkilerini yoğun bir şekilde yaşadığımız dönemlerden geçiyoruz. İklim, afet gibi konular bundan böyle hepimizin öncelikli gündemi olacak gibi görünüyor. MEB olarak bu konularda ne tür çalışmalarınız olacak?

Covid-19 ve son dönemlerde ülkemizde yaşanan doğal afetler, olağanüstü durumlara karşı daha hazırlıklı olmamız gerektiğini bir kez daha bize hatırlattı. Okullarımızda düzenli aralıklarla deprem tatbikatları yapmaktayız. Geçen yıl, tüm okul binalarımızı tek tek kontrol ettik ve riskli binaları güçlendirdik. Türkiye'de geçtiğimiz bir ay içerisinde sel ve yangınların nasıl bir tahribata yol açabildiğini maalesef acı bir şekilde gördük. Bizim bireyler ve toplum olarak yapabileceğimiz konusunda daha çok tartışmamız gerekiyor. Afetlere hazırlık konusundaki müfredatımızı da gözden geçireceğiz. Küresel iklim koşulları hakkında öğrencilerimizde bir farkındalık oluşturmamız gerekiyor. Tabii ki çevre eğitimindeki nihai hedef bir farkındalık oluşturmak değildir. Mühim olan öğrencilerde bir tutum değişikliğine gitme ve eylemlerinde daha sorumlu davranmalarını sağlamaktır. Eğitimciler, bilim insanları ve AFAD gibi ilgili kuruluşlarla çalışarak sürdürülebilir bir dünya için gerekli olan çevre okuryazarlığını müfredatımızla bütünleştireceğiz. 📌